

SZERKESZTŐSÉG: BUDAPEST, IV. PÁPNÓVELDE-UTCA 8. Telefon száma 55-88.

EGYETÉRTÉS

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, IV. PÁPNÓVELDE-UTCA 8. Telefon száma 51-86.

Mai számunk főbb közleményei: Vezércikk: Nagypénteken. A kvóta-kérdés. Gullner államtitkársága.

Nagypénteken.

(Sz.) Bánatos ünnepe a keresztényvilágnak! Emlékeztetője a legfőnségebb tragédiának, Isten fia megfeszítésének!

Nemcsak megfeszítették: de meg is gyázták. Megcsufolták, megköpödték, s ruhájára, mert rajta megosztolni nem tudták, sorsot vetének.

Igy történt az irás tanúsága szerint. Így történt két ezer esztendővel ezelőtt. Hány-szor megismétlődött az általa hirdett eszmének megcsufolása, az ő nagy szellemi örökségének megfeszítése két ezer esztendő óta!

Nagypéntek napján, Jézus kinszenvedésének, megfeszítésének gyászos ünnepén, mikor a keresztény hívők világa a Golgothára néz: hatványozott mértékben érezhetjük korunk szertelen hibáit és bűneit.

Valóban, a magyar szabadelvűséggel az történik napjainkban, a mi történt kétezer

esztendővel ezelőtt Jézus Krisztussal. Miután kis időre dicsőséggel élt és hódított, megijedtek tőle a gonoszok és ellene esküsznek. Ki akarják végezni. Utón-utófenen gyallázzák, csufolják.

A feketé reakció megindult, hogy eltiporja a szabadelvűséget. Pedig a magyar nemzet történelmére arra oktató: Hogy a mi a nemzet életében jó, üdörös és dicsőséges vala: azt a szabadelvűség zászlaja alatt vívta ki.

A reakció mégis előre tör megint. A szabadelvűség ellenségei hol nyíltan, hol farizeus képmutatással dolgoznak. Nagy a hatalmuk. Rendelkeznek vagyonnal, ország sorsát intéző hivatali állásokkal.

És a szabadelvűség ellen indított harc, egyáltalán nagy a nemzet függetlensége ellen is. A magyar nemzet egyenesen szabadelvű szelleme adhatja meg csak szóttagolt társadalmi szervezetünknek azt az erőt, melylyel ez a nemzet kiállhat a sorompók közé.

Az ország kormányzó elnöke pedig ezekben szabadelvűséget hirdert ékes szónoklással. Pedig ő is benne van már a fekete áramlat sodrában.

hirtokosainak még hasznos ez a köpeny, mert sokan vannak, kiket álmokul hitegetni kell, s kik elég hiszékenyek arra, hogy a hirdetett igék igazságában ne kételkedjenek.

Bizony hurezolják a szabadelvűséget a Golgothára. Csufolják már, köpködjék már. Vajjon meg is feszítik-e? Keresztjét már kifartagát, s a vitézek, kik ellene törnek, már lesik, becélgetik ruháját.

De talán még sem érnek cözklukhoz! Talán még sem vehetik föl az üldözött szabadelvűséget a Golgothára! Talán mégis diadalmaskodhatik álnokság fölött az igazság, s az eszmének nem kell előbb megfeszítenie, hogy azután támadhasson fel újra.

Budapest, április 12.

A fardhatatlan Széll. Még ünnepet sem ült meg, pihenőre alig jut ideje Széll Kálmánnak. Ez — mint egy konyomatok értesítő jelenté ma — nagy elgőggyeltségű közéletben a miniszterelnök valószínűleg csak a husvét ünnepük után fog egy-két napi pihenésre Raába utazni.

A liga szerveztek Magyarorságot ellen. Müncheni tudósítók arról értesít bennünket, hogy a bukaresti liga két megbízottja ott járt a múlt héten abból a célból, hogy az ott tartózkodó román ifjúsággal közölje a liga általános szervezőkedésének a tervezetét.

A kvóta-kérdés.

(1) A napokban hírel adták, hogy az osztrák birodalmi gyűlés, mely császárj rendelettel meg nem határozott terminusig el van napolva, husvét után ismét össze fogják hívni.

ugyanis elfogadható volna is az az álláspont, hogy a régebben kiküldött osztrák kvóta-deputáció mandátuma nincs kimerítve, minthogy ő felsége sem merítette ki a maga kvótadöntési jogát, mikor határozatát nem egy egész, hanem csak egy félév tartamára hozta meg: a régi kvóta-deputáció, a mely Dumba Miklós halála következtében hiányossá lett, mégis mindenesetre ki kell egészíteni.

Ez lévén a helyzet, nem valószínű, hogy az osztrák kormány tovább is ragaszkodjék a maga különben is nagyon erőszköltt közjogi elméletéhez, a melyet csak azért fundált ki, hogy a kvóta-deputáció kiküldése végett a reichsrathot ne kelljen összehívni.

Föltesszük tehát, hogy a mint azt a törvény megírására, mind a két részről kiküldetik az új kvóta-deputáció, megindulnak az új alkudozások, sőt félrejön a kvótaküldöttségek közt az új megegyezés is.

Mar most tehát van-e kilátás arra, hogy abban az esetben is, ha a kvóta-deputációk meg tudnak egyezni, a magyar és az osztrák parlament ebben a kérdésben megegyező határozatot hozzon? Hiszen meg az is kérdés, hogy az osztrák reichsrath képes lesz-e arra, hogy ebben a kérdésben akármint is határozzon.

Ugy de az osztrák alkotmány-törvény szerint ő felsége döntése csakis egy esztendő tartamára szólhat. Tehát, minthogy a kvóta ez idő szerint 1900 június 30-ig van megállapítva, az új megállapítás hatálya sem terjedhet túl 1901 június 30-án.

Egy szóval, szerencsésen eljutottunk oda, hogy állandósítva vannak azok a zavarok, a melyek abból következnek, hogy a delegáció egy

évre szavazza meg a közöségi költségvetést, holott a közöségi költségekhez való hozzájárulási arány annak az esztendőnek csak hat hónapjára van megállapítva.

Tejes felfogatása ez az 1867. XII. t.-cz. rendelkezésének. S igazán komikus dolog, hogy éppen az a Széll Kálmán jutlatott bennünket ide, a ki a kormányzást azzal a kijelentéssel kötelezetté vállalta el, hogy a 67-es alkotmány integráltságát helyreállítja s a ki több ízben nyilvános híralást tett arról, hogy neki az 1867. XII. t.-cz. az a politikai bibliája.

Gullner államtitkársága.

Egy könyomatok lap, mely eddigelé csak a törvényeski tudósítások és egyesületi hírek dolgában teljesített hasznos szolgálatait, ma a politika hímes mezéjére lépett és a következő hírt röpdítette világra:

„illetékos helyről vesszük azt az értesítést, hogy noha — a mint a lapok közölték — már minisztertanácsban is elhatározott dolog Gullner Gyulának a helygi államtitkári állásra való meghívása, vele arról hivatalos értesítés nem történt. Gullner Gyula különben, ha az állásnak az ő részére való fölajánlása csakugyan megtörténik, csak abban az esetben hajlandó ezt elfogadni, ha az ő kinevezése azzal a politikai jelentőséggel bír, a melyet nemcsak ő maga, de mindenki, a ki Gullner szilárd politikai és magánjellemét ismeri, hozzá esatol. A kinevezetés tehát, ha az valóban megtörtént, a helygi politikának abban a szellemben való vitelét jelenti, a mely mellett Gullner eddig is törhetetlenül küzdött.”

Ebben a formában a hír mindjárt képtelenségnek látszott, de mert a könyomatok tudósító hírel már nehány estli lap is reprodukálta s mert a könyomatok lap „illetékos helyről” beszélt, politikai körökben élesen foglalkoztak a dologgal, azt hívték, hogy a közlemény maga Gullner szulalmazta. Értent azonban senki sem érlette az egész históriát, noha a Gullner Gyula municipálistá volt csakugyan eléggé ismeretes volt. Mat azt is beszélték ma este, hogy Gullner nehézségeket támaszt, hogy municipálistá létere most, ugyszólván az utolsó órában, megmondta magát, és már nem akar államtitkár lenni abban a helygi minisztertanácsban, mely egyik legfőbb feladatának ismeri a közigazgatás államosításának megvalósítását, mikor aztán Gullner a következő komáromitok lette közzé a Pol. Ért.-ben:

„Értesítésnek szelint Gullner Gyula ország képviselő semmiféle bírálati nyilatkozattalére megbizást vagy meghatalmazást nem adott s így az ő helygi államtitkársággal kapcsolatos közlemény és az ehez fűzött híreltől következtések teljesen alaptalanok. Egyes megegyéseikkel szemben különben, melyek Gullner municipálistá voltára hivatkoznak, elég reamutatónak arra, hogy Gullner a Szapary-féle közigazgatási javaslatot annak idején Apponyival együtt elfogadta.”

Szóval, Gullner minden feltétel, minden kikötés nélkül államtitkár lesz.

Az utazás vége.

(A „Hírszó” a Balaton körül” című munké folytatása.)

Írta: Eötvös Károly.

II.

A kékfestő házasossága.

Hajh bizony a Janó kemény tót legény volt. El nem árulta volna gazdájának üzleti titkát a világot se, de sőt meg egy pohár borért se. A kékfestő legény hiába simogatta meg tarkóját: a Janó többet nem mondott.

A Vineze gyerek mindezt hűségesen elbeszélte apjának, az öreg kékfestőnek. Az öreg kékfestő okos ember volt, azonnal fölismerlte a helyzetet s elég komolynak találta.

— No lásd kőlyök! Üzleti dolgokban a fiát csak kőlyöknek nevezte. Nem kell ezen megütközni. Embernek ugyan nincs kőlyke, csak a kutyanak, macskának van kőlyke. De nincs kedvesebb állat a világon, mint a kutya-kőlyök, macskakőlyök. Szereti ezt mindenki. A kőlyök szó tehát kedveskedő szó mindaddig, míg nyakon nem ütik erre az embert.

— No lásd kőlyök! Nekem van házam, szőlőm, műhelyem. Háromemeletes a szarítóm, tizenhat legényem van munkánálam, husz ezer forintot ér a rész portékám, tizenhat ezer forintom van kamatra kiadva, öt ezer forintom tekészik a szekrényben, adósságom semmi. En hát ebből már megélek. Te is megélsz, mert ha becsületes ember maradsz, mind rád hagyom. Nekem tehát a gyolcsos tóra semmi gondom. Neked se legyen semmi gondod, ha csak gazdag ember nem akarsz lenni. Akarsz-e háát?

— Akkor szedd össze minden gönczödet, kézsítsd el a batyudat, holnap hajnalban indulj Györbe, a cézhesmerrel írad alá a vándorló könyvedet s aztán a te dolgod, miként jutsz el a gyolcsos tóhoz s miként szerzed meg az ő titkait. Itt van neze tizenkétféle husz.

— Gyalog menjek?

— Nem is négylovas hintón. Még pedig meztel, láb, míg az idő engedi. Legénykori vándorló botomat elviheted.

Ugy lett. A kőlyök összeszedte gönczeit. Négy pár lehnemű, két törülkőző, négy kékfestett zsebkendő, ünneplő fekete ruha, egy pár munkához való ruhadarab, szappan, imádságos könyv, tü, czérna, vándorló levél, apró tükör, sós-paprikás szelence, szőlősír, nyulháj, egy kis gombolyag madzag: mind bele jött a batyuba.

Kezébe vette apjának legénykori vándorló botját. Jó nehéz erős göröcsös jószág, vaspecsek a végén, szíjból való kezénlöggő a fejen, az apja is ugy örökölte a nagyapjától, szerencse jár ezzel a bottal és jó egészséggel. Ez a földolag.

Hajnaltól hátra kötötte a batyut, a batyura akasztotta eszámját, kezébe vette a botot, oda ment apjához s kezét eskölt neki. A legények körülvették; egyik nevetett, másik pityergett a bucsuzással, egymást jól hátha ütötték, egymás kezét jól megrázták s azzal ment az ifjú kékfestő legény a vándorútra. Mire a nap fölkel, közel volt már Somlyó hegyéhez, mint a sümeghi hegyhez.

Alig telt el egy hét, ott járt Nyitra körül, Tapolicsány körül s megtalálta valahol Zólyomban a gyolcsos tótot. Ott már minden faluban ismerték nevével Kompaneket, a gazdag gyolcsos tótot, könnyű volt ráakadni. Ment egyenesen ő hozzá. Pelyhedző bajuszt, szakállát leborotválta, egyenes természetű készakarva megörnyesztette, langalló színű lapos sapkáját a szemére húzta s estennen beállított Kompanek udvarára.

Az első legény, a kivel az udvarban találkozott, a Janó volt. Csak hogy a Janó nem ismerte meg őt. Nem ilyen kopott arcu, poros ruhájú, görnyedt természetű vándorló legény volt az, a ki őt pár hét előtt a szombathelyi vásáron néhány pohár borral megkínálta.

Orült ennek a Vineze legény. A gyolcsos tótot sohase beszélt, az hát annál inkább nem fogja őt megismerni. Nem is ismerte meg. Sőt a mikor éjjeli szállást kért tőle, mint szegény vándorló legény, a gyolcsos tót szívesen fogadta, még aludt

éjjel, köles kásával és Szent-Iván-almával is megkínálta s éppen úgy látta el, mint a többi legényt.

Mert a gyolcsos tót takács volt. Ő maga ugyan már nem rugoldozott a szövöszék alatt, de tartott vagy huszontöt takácsleányt, a kik helyette és számára rugdolóztak. Mind tőt volt s mind legény volt. A vastagabb sávolyos arboszokat, törülkőzőket, asztalkendőket s efféléket ezekkel szövötte. Ezekkel aludt egy szíben a Vineze legény. Iparködött ugyan velük ott a földre vetett sarju-agyon beszélgéni, de lehetetlen volt. A mint letette fejét a takácsleány: elaludt nyomban valamennyi. Rugdolóztak ugyan almukban is, de azért aludtak mélyen, mint a kősz.

Másnap se indult el onnan a Vineze legény. Azt mondta: nyílalása van; engedelmet kért, hogy ott maradjon. A gyolcsos tót szívesen megengedte, hiszen látni való volt, hogy a vándorló legény biczeg és görnyedez. Csak hogy a vándorló legény figyelt is. Észre vette a nagy gazdaságot. Kender és len felszerzészámra. Huszontöt szövöszék folyton berreg. Apróbb-nagyobb pufók tőt lányok özik-fűzik, kőkív-venik a csipkét s himeznek vörös fonállal és kék fonállal. Hát a sok kész vászon, gyolcs, patyolat, karton és kanavász a raktárakban. A vasározó kocsik is jötték-mentek az udvarban. Jöttek füresen, mentek megrakodva s minden kocsis csak a sümeghi kékfestőnek válhatott kárára. Hanem hát ez mind semmi se.

Vagy ugyan a gyolcsos tónak egy esomó tót gyereke, kisebb-nagyobb, de rettenetes szőke, fehér bőrű és kékszemű valamennyi; — de nincs a világon olyan fehér vászon, és olyan fehér tót gyereke, a ki fehérésgőtől, fénytől, sugártól ugy ragyogott volna, mint a gyolcsos tót leánya az Anuska.

Magas sudár termet szelíd szerény arccsal, de egyenes büszke állással. A hó se olyan üde, mint az ő arca, a cseresznye se olyan kivánatos, mint az ő ajka, az ég se olyan gyönyörű kék, mint az ő két szeme. S aztán hol köt, hol varr, de az ő két szeme soha nem néz senkire; s

hogyan nézett volna hát a kopasz képd vándorló legényre?

Adta tőja, szöke Anuskája, neked a sümeghi kékfestő fia senki, senmi!

Nohát a Vineze legény se törődik a tót leánnyal. Nem is azért jött ő, hanem azért, hogy kitapasztalja, honnan veszi a kék vásznát a gyolcsos tót?

Epen csak ezt nem tudta kitapasztalni. Csak annyit sejtett, hogy Morvából, Szeziából drótos tótok segítik a sok vásznat becsempezni. Ha pedig a vászot meg kell fizetni: akkor a verszenyész lehetetlen, mert a sümeghi kékfestőnek csakugyan nincs drótos tőja, a ki neki csempészni segít.

Egyenesen hazá ment a Vineze gyerek s oda állott apja elé. Nagy elszántság üt az arczán.

— Baj van apám uram!

— Ugyan no!

— A gyolcsos tóttól meg nem szabadulunk.

Csak két módunk van a megszabadulásra.

— Melyik az egyik?

— Ila en azt a vén tótot agyonütöm.

— Hát a másik?

— Vagy pedig ha a lányát feleségül veszem.

Egyik mód se nagyon tetszett az öreg kékfestőnek.

— Nehéz dolog kőlyök mind a kettő. Hanem ha már épen megholondultál, inkább a lányt vedd el, semmint hogy az apját agyonüsd. De hát hozzád jön-e feleségül?

— Az a tót lány? Hejh de kevésbe becsüli apam uram a maga egyetlenegy fiát! Ugy elhozom, ha akarom, mintha csak egy vég vászon lenne.

No várj csak kékfestő legény!

Várt is kissé. Várt egy hónapig. Azt lette föl agyafurfi fejébe, hogy ő beszegődik takácsleánynek Kompanekhez s úgy hódítja el a szép Anuskát. Eljárt tehát egy hónapig a Fejes takácshoz fonalat isméri, feszítené, redbe szedni s vetelővel villámgyorsan bánni. Épen egy hónapjára került, mig ezt megtanulta s mig tenyeréről, keze fejről, körmei ágyából a kékfestőket eltávolította.

Máskülönbén azonnal küsült volna a csalárához. Eszrevették volna: kékfestő a legény, nem takács.

Tökéletes takácsleány-készséggel mint vándorló legény megint oda járult Kompanekhez s munkát kért. Most már nem volt az arca borotváltság, pelyhedző bajusza, pelyhedző szakállja, egyenesen fölított fejé, félre ragott kalapja egészen más embert csináltak belőle. Se Janó, se a gyolcsos tót nem ismert rá most se.

Kapott munkát, de nem volt benne köszönet. Történt ugyanis furcsa eset. Valami gróf Révay gyerek töltötte magában, hogy feleségül veszi a Kompanek Anuskát. Az Anuskával ugyan járt valami százezer forint örökség, a mi szép pénz volt hatvan-hetven év előtt, de az a gróf gyerek valószínűleg mégis az Anuskát akarta feleségül venni, nem a százezer forintot. Különben ki tudja? Elég boldog az eset így is, úgy is. Mert gyolcsos tót lányt magyar főr Árpád óta ugyan el nem vett feleségül.

Az öreg Kompaneknek nagyon tetszett a dolog. A gróf gyerek apja főispán volt, a gyerekből is lehet főispán, az Anuskából főispánné. Hajh bizony ez nagy dolog. Ilyenről még Szvatopluk es álmodott.

De mit szól az állapothoz Anuska?

Mit szólna? Bizonyosan neki is tetszik a gróf gyerek. Hiszen még azt se tudja, hogy az a takácsleány ki lova fia?

Takácsleány! Hát az is legény? A világ zöld hasúnak tart vagy legalább csífol minden takácsot, mert a takács rugdolódsz közben egy itógeli a zugolyfához vagy ranafához vagy mihez a hasát, hogy az kékki, zöldki válik. Zöld hasú takács s gróf és főispán fia: hogy lehetne a kettő köz egy pillanatig is habozni?

Szegény kékfestő és takácsleány, te ugyan megjártad. Dolgozik a takácsleány, rugdolózik mint a veszett csikó, hányja-veti a vetelőt, a vén gyolcsos tót épen végig megy a szövöszékbe közzé s nézi a legényeket. S látja ám, hogy az áltakácsleány, a kékfestő esze nélkül hajigalózik s utóbb

